Latvijas Vēstnesis

LATVIJAS REPUBLIKAS OFICIĀLAIS IZDEVUMS OP 2023/218.29

Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes
vispārīgais administratīvais akts Nr. NKMP/2023/14.3-07/9001

Daugavpilī 2023. gada 3. novembrī

Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļu izmantošanas un saglabāšanas norādījumi

Norādījumi izdoti Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauta valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa – Ēka – izmantošanai un saglabāšanai.

Adresāts: valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa vai tās daļas īpašnieks (valdītājs).

Pamatojums: norādījumi izdoti, pamatojoties uz likuma "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 5. pantu un Ministru kabineta 2021. gada 26. oktobra noteikumu Nr. 720 "Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi" 58. punktu (turpmāk tekstā – Noteikumi Nr. 720), nosakot kultūras pieminekļa, tā teritorijas un aizsardzības zonas uzturēšanas režīmu un saimnieciskās darbības ierobežojumus, kā arī darbības, kuras var veikt bez Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes (turpmāk tekstā – Pārvaldes) atļaujas, lai novērstu saglabājamo un aizsargājamo kultūrvēsturisko vērtību iznīcināšanu un bojāšanu, kā arī pamatojoties uz 2022. gada 23. decembra Kultūras ministrijas rīkojumu Nr. 2.5-1-202 "Grozījumi Kultūras ministrijas 1998. gada 29. oktobra rīkojumā Nr. 128 "Par Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu", publicētu Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" 2022. gada 29. decembrī, pieejams https://www.vestnesis.lv/op/2022/252.3.

Kultūras pieminekļa statuss: Ēka (turpmāk tekstā – kultūras piemineklis) iekļauts Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Informācija pieejama kultūras mantojuma pārvaldības informācijas sistēmā "Mantojums" https://mantojums.lv/cultural-objects.

Norādījumi attiecināmi uz šādiem reģiona nozīmes arhitektūras pieminekli:

Valsts aizsardzības Nr.	Nosaukums	Adrese
4694	Ēka Nr. 14 Apgabala inženieru pārvalde	1. Oficieru iela 6, Daugavpils
4698	Ēka Nr. 18 Oficieru nams	1. Oficieru iela 8, Daugavpils
4720	Ēka Nr. 7 Oficieru nams	1. Oficieru iela 4, Daugavpils
4700	Ēka Nr. 21 Dzīvojamā ēka	2. Oficieru iela 1, Daugavpils
4701	Ēka Nr. 22 Oficieru nams	2. Oficieru iela 3, Daugavpils
4697	Ēka Nr. 17 Dzīvojamā ēka	Hospitāļa iela 2, Daugavpils
4703	Ēka Nr. 24 Oficieru nams	Hospitāļa iela 6, Daugavpils
4715	Ēka Nr. 40 Kara hospitālis	Hospitāļa iela 6, Daugavpils

Atbilstoši Noteikumu Nr. 720 18.11. punktam **kultūras pieminekļa saglabājamās vērtības** ir iekļautas Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistrā, kurš ir pieejams kultūras mantojuma pārvaldības informācijas sistēmā "Mantojums" https://mantojums.lv/cultural-objects.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 720 21. punktā noteikto kultūras pieminekļa saglabājamās vērtības reģistrā precizē Pārvalde.

Saglabājamo vērtību precizēšanu Pārvalde veic esošā aizsargājamā objekta ietvaros, ja veiktie precizējumi nemaina kultūras pieminekļa vērtības grupu un ja iestājies vismaz viens no šādiem gadījumiem: saņemti jauni izpētes, arhitektoniski mākslinieciskās inventarizācijas materiāli; aktualizēta vērtību apzināšana; veikta kultūras pieminekļa atjaunošana, konservācija, restaurācija, pārbūve; kultūras piemineklim konstatēti neatgriezeniski bojājumi; iesniegts kultūras pieminekļa īpašnieka (valdītāja) pamatots ierosinājums saglabājamo vērtību precizēšanai.

Pārvaldes izvirzītās prasības:

1. Kultūras piemineklī:

1.1. Uzturēšanas režīms:

1.1.1. Fiziskajām un juridiskajām personām jānodrošina, lai tiktu saglabāts kultūras piemineklis, kas ir to īpašumā (valdījumā). Valsts īpašumā esošā kultūras pieminekļa saglabāšanu nodrošina tā īpašnieks/valdītājs.

1.1.2. Kultūras pieminekļa īpašnieka (valdītāja) pienākums ir ievērot likumus un normatīvos aktus, kā arī Pārvaldes norādījumus par kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu; informēt Pārvaldi par katru bojājumu, kas radies īpašumā (valdījumā) esošajam kultūras piemineklim; laikus informēt Pārvaldi par būvniecības iecerēm un jebkuru saimniecisko darbību, kas pārveido kultūras pieminekli.

1.1.3. Prioritāri kultūras pieminekli izmanto tā sākotnējai funkcijai vai kultūras, izglītības, zinātnes, tūrisma, saimnieciskiem vai citiem mērķiem, ja tādējādi netiek apdraudētas kultūras pieminekļa saglabājamās vērtības, netiek mazināta kultūras pieminekļa zinātniskā un vēsturiskā vērtība, tiek saglabāta kultūrvēsturiskā vide.

1.1.4. Nodrošinot kultūras pieminekļa uzturēšanu un saglabāšanu, īpašniekam (valdītajam) savlaicīgi un regulāri jāveic kultūras pieminekļa apsekošana (vizuālā apskate), lai noskaidrotu iespējamus bojājumus un apdraudējumus, īpašu uzmanību pievēršot kultūras pieminekļa ēkas jumtam, lietusūdens novadīšanas sistēmas elementiem, fasādēm, pamatiem un ailu aizpildījumam. Ja kultūras piemineklī saglabājušies vēsturiskie interjeri, īpašniekam (valdītājam) jāveicina to saglabāšanai atbilstošs mikroklimats, izvairoties no straujām mitruma un temperatūras svārstībām.

1.1.5. Lai nodrošinātu kultūras pieminekļa uzturēšanu un saglabāšanu, īpašniekam (valdītajam) savlaicīgi un regulāri jāveic uzturēšanas darbi, saglabājot vēsturisko labiekārtojuma raksturu (t.sk. žogus, stādījumus), nepieļaujot pašizsējas koku un krūmu augšanu, kas var bojāt kultūras pieminekli.

1.1.6. Kultūras pieminekļa konservācijas, restaurācijas un remonta darbus, kas var novest pie tā pārveidošanas, drīkst veikt tikai ar Pārvaldes rakstveida atļauju.

1.1.7. Kultūras pieminekļa uzturēšanu, konservāciju, remontu un restaurāciju veic īpašnieks (valdītājs) par saviem līdzekļiem.

1.2. Saimnieciskās darbības ierobežojumi:

1.2.1. Kultūras pieminekli ir aizliegts iznīcināt vai bojāt. Kultūras pieminekļa pārveidošana vai tā oriģinālo daļu aizstāšana ar jaunām daļām pieļaujama tikai tad, ja tā ir labākā iespēja, kā saglabāt kultūras pieminekli, vai arī tad, ja pārveidojuma rezultātā nepazemināsies kultūras pieminekļa vērtība.

1.2.2. Kultūras pieminekļa konservācijā, remontā un restaurācijā lieto oriģinālam un vēlāku laiku vērtīgiem uzslāņojumiem atbilstošus un ar tiem saderīgus materiālus.

1.2.3. Ja paredzēti kultūras pieminekļa pārveidošanas darbi, kas rada izmaiņas kultūras pieminekļa saglabājamajās vērtībās, nepieciešams saņemt Pārvaldes atļauju izpētes, konservācijas vai restaurācijas darbiem.

1.2.4. Pārvalde kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam) izsniedz darbu atļauju, pamatojoties uz iesniegumu, kurā norādīta paredzamo darbu nepieciešamība, vieta, apjoms un izpildīšanas veids. Atļauju izsniedz pēc veicamo darbu dokumentācijas (atkarībā no darbu rakstura un apjoma – darbu apraksts, darbu metožu apraksts, izmantojamo materiālu pamatojums, kartogrāfiskais materiāls ar atzīmētām plānoto darbu vietām, vizuālā fiksācija, projekts un cita nepieciešamā informācija darbu veikšanai) izvērtēšanas un saskaņošanas Pārvaldē.

1.2.5. Dokumentācijas izstrādē un darbu veikšanā ir jāpieaicina sertificēti vai diplomēti restauratori (u.c. speciālisti) ar pieredzi arhitektūras pieminekļu remontēšanā, konservācijā, restaurācijā un rekonstrukcijā. Darbi veicami restauratoru un speciālistu uzraudzībā, kuru kompetenci pamato atbilstošs kvalifikāciju apliecinošs dokuments.

1.2.6. Pēc darbu pabeigšanas un Pārvaldes atzinuma par darbu atbilstību saņemšanai, 3 mēnešu laikā jāiesniedz pārskatu (restaurācijas darbu atskaite) par veiktajiem darbiem.

1.2.7. Kultūras pieminekļa vides pieejamības risinājumi, ja tos izstrādājis diplomēts arhitekts, tie nepārveido kultūras pieminekļa saglabājamās vērtības, nepasliktina tā uztveri un nerada no publiskās ārtelpas vizuāli uztveramas izmaiņas kultūras pieminekļa ārējā veidolā, īstenojami pēc konsultēšanās ar Pārvaldi.

1.2.8. Par kultūras pieminekļa aizsardzības noteikumu pārkāpšanu var tikt piemērota administratīvā atbildība.

1.2.9. Kultūras pieminekļī nedrīkst izvietot eksplozīvas, ugunsnedrošas, ķīmiski aktīvas un atmosfēru piesārņojošas vielas, kas var to apdraudēt, kā arī iekārtas, kas izraisa vibrāciju un vidi degradējošas materiālu krautuves un izgāztuves. Kultūras pieminekļī nodrošināma ugunsdrošība un optimāla hidroģeoloģiskā situācija.

1.3. Darbības, kuras var veikt bez Pārvaldes atļaujas: kultūras pieminekļa kopšana, uzturēšana un apsaimniekošana, kas tiek veikta, izmantojot oriģinālam atbilstošus materiālus un tehnoloģiju, nepārveidojot un nesamazinot kultūras pieminekļa saglabājamās vērtības.

2. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā:

Lai nodrošinātu kultūras pieminekļa aizsardzību, ir noteikta aizsardzības zona. Informācija par to pieejama kultūras mantojuma pārvaldības informācijas sistēmā "Mantojums" https://mantojums.lv/cultural-objects/.

2.1. Uzturēšanas režīms:

2.1.1. Kultūras pieminekļa pieguļošajā teritorijā – īpašuma aizsardzības zonas robežās, lai nodrošinātu kultūras pieminekļa un tam raksturīgās vides saglabāšanu, kā arī lai nepieļautu vai lai samazinātu dažāda veida negatīvu ietekmi uz kultūras pieminekli, īpašniekam (valdītājam) jāuztur apkārtnei raksturīgā ainava un vēsturiskā plānojuma struktūra (ko veido tās elementi – ceļu tīkls ar vēsturisko ieseguma veidu, stādījumi, alejas, meži, lauki, pļavas, to kontūras, raksturīgā veģetācija, vēsturiski raksturīgā apbūve, vēsturiskais labiekārtojuma raksturs, vēsturiskas inženierbūves), kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem, kā arī jānodrošina piekļūšanas iespējas kultūras piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota).

2.1.2. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā darbības, kas ietekmē kultūrvēsturisko vidi (piemēram, būvniecība, zemes reljefa mākslīga pārveidošana, mežsaimnieciska darbība), drīkst veikt tikai ar Pārvaldes atļauju.

2.2. Saimnieciskās darbības ierobežojumi:

2.2.1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā saglabājams tā vēsturiski nozīmīgais plānojums un telpiskā struktūra, atbilstoša vide, ainava, apzaļumošanas un labiekārtošanas raksturs, kā arī jānodrošina kultūras pieminekļa netraucēta vizuālā uztvere.

2.2.2. Ja paredzama darbība kultūras pieminekļa aizsardzības zonā, kas pārveido vidi un ainavu ap kultūras piemineklī, kā arī kultūras pieminekļa vizuālo uztveri, nepieciešams saņemt Pārvaldes atļauju.

2.2.3. Kultūras pieminekļa īpašnieka (valdītāja) pienākums ir laikus informēt Pārvaldi par būvniecības iecerēm un jebkuru saimniecisko darbību savā īpašumā, kas pārveido apkārtējo vidi vai kas var ietekmēt kultūras pieminekļa saglabāšanu, piekļūšanu tam vai tā vizuālo uztveramību.

2.3. Darbības, kuras var veikt bez Pārvaldes atļaujas: ja netiek pārveidota apkārtējā vide, vēsturiskā plānojuma struktūra.

3. Citi noteikumi:

3.1. Īpašumā vai zemes vienībā plānotas zemes ierīcības rezultātā nav pieļaujama kultūras pieminekļa sadalīšana, ja tādējādi tiek apdraudēta kultūras pieminekļa saglabāšana.

3.2. Kultūras pieminekli var atsavināt, ja par nodomu to atsavināt īpašnieks ir paziņojis Pārvaldei un nākamais tā īpašnieks ir iepazinies ar Pārvaldes izsniegto vispārējo normatīvo aktu kultūras pieminekļa izmantošanai un saglabāšanai.

3.3. Ja īpašnieks atsavina kultūras pieminekli, valstij ir pirmpirkuma tiesības. Lēmumu par valsts pirmpirkuma tiesību izmantošanu vai atteikšanos no tām pieņem Pārvalde.

3.4. Kultūras pieminekļa īpašniekam ir pienākums nostiprināt zemesgrāmatā īpašuma tiesību aprobežojumu uz kultūras pieminekļa teritoriju.

3.5. Ja, atsavinot arhitektūras pieminekli, īpašnieks konstatē aizdomīga darījuma pazīmes, tas ir, darījumu vai darbību ar kultūras pieminekļiem, kas rada aizdomas, ka tajā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā, tai skaitā, līdzekļiem, kuri pieder personai vai kurus tieši vai netieši kontrolē persona, kura ir iekļauta uz Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma pamata Ministru kabineta sastādītajā sankciju subjektu sarakstā (https://sankcijas.fid.gov.lv/), vai saistīti ar terorisma un proliferācijas finansēšanu vai šādu darbību mēģinājumu, īpašnieks par to nekavējoties ziņo Finanšu izlūkošanas dienestam (https://www.fid.gov.lv/lv), informāciju iesniedzot Finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmā. Īpašnieks informē Pārvaldi par to, ka šāds ziņojums ir iesniegts Finanšu izlūkošanas dienestā, sniedzot vispārīgu darījuma aprakstu.

4. Apstrīdēšanas kārtība:

4.1. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmo daļu, administratīvais akts stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas laikraksta "Latvijas Vēstnesis" mājaslapā www.vestnesis.lv.

4.2. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 76. panta pirmo un otro daļu, 77. pantu un 79. panta pirmo daļu administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Pārvaldes vadītājam, iesniedzot iesniegumu Nacionālajā kultūras mantojuma pārvaldē, Mazajā Pils ielā 19, Rīgā, LV-1050; pasts@mantojums.lv. Šī administratīvā akta apstrīdēšana tā daļā neaptur administratīvā akta darbību.

Latgales reģionālās nodaļas vadītāja,
galvenā valsts inspektore *V. Platpīre*